

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського» (Україна)

Інститут цифровізації освіти НАПН України

Вища школа професійного навчання у Вроцлаві (Республіка Польща)

Поморська вища школа у Старогарді Гданському (Республіка Польща)

Університет менеджменту у Вроцлаві (Республіка Польща)

Академія прикладних наук імені професора Едварда Ліпінського в Кельце
(Республіка Польща)

Економіко-гуманітарний університет у Варшаві (Республіка Польща)

Карагандинський університет імені академіка Є.А. Букетова (Республіка Казахстан)

Кіровоградський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС
України

Цифрова трансформація освіти: інновації,

виклики та можливості

збірник матеріалів

Municipal institution “Kirovohrad Regional In-Service Teacher Training
Institute named after Vasyl Sukhomlynskyi”, Ukraine

Institute for Digitalisation of Education of the NAES of Ukraine

Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu, Poland

Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim, Poland

Wyższa Szkoła Zarządzania we Wrocławiu, EDUKACJA we Wrocławiu, Poland

Akademia Nauk Stosowanych im. Edwarda Lipińskiego w Kielcach, Poland

Akademia Nauk Humanistycznych w Warszawie, Poland

Karaganda Buketov University, Kazakhstan

Kirovohrad Scientific and Research Expert-Criminalistic Center of the Ministry
of Internal Affairs of Ukraine

Digital Transformation of Education: Innovation, Challenges and Opportunities

proceedings

Kropyvnytskyi – 2025

bezpeka/so-take-finansovij-nomer-telefonu-ta-ak-jogo-zahistiti (дата звернення: 13.04.2025)

6. Як відрізнити шахрайський вебсайт від справжнього? *Гаразд – це безкоштовна онлайн-платформа для підвищення рівня фінансової грамотності.* URL: <https://harazd.bank.gov.ua/article/sahrajstvo/platizna-bezpeka/ak-vidrizniti-sahrajiskij-vebsajt-vid-spravznogo> (дата звернення: 13.04.2025)

ВІНТЮК Юрій

Львівський державний університет

безпеки життєдіяльності

<https://orcid.org/0000-0001-6263-4744>

ФАХОВА ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ ТА ЇЇ ФОРМУВАННЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

У наш час, до основних особливостей якого належить активне формування інформаційного суспільства, необхідно підготувати майбутніх фахівців, різного профілю, до опрацювання великих об'ємів даних, оволодіння сучасними засобами, методами та технологіями роботи з інформаційними ресурсами. Сучасний студент у період навчання в ЗВО отримує знання, які вже невдовзі застаріють після початку ним самостійної професійної діяльності. Відповідно, важливо забезпечити сучасним фахівцям постійне навчання: періодичне підвищення кваліфікації, як і перепідготовку, що стає необхідним при здійсненні професійної діяльності. А це ставить перед сучасною вищою школою завдання підготовки таких фахівців, які будуть готові до здійснення професійних обов'язків без тривалого адаптаційного періоду.

Мета дослідження: висвітлити питання доцільності та можливостей формування інформаційної компетентності студентів-психологів у процесі їхньої фахової підготовки у ЗВО.

Питання, пов'язані з необхідністю впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у процес підготовки фахівців, майбутніх фахових психологів зокрема, неодноразово ставали предметом наукового дослідження, наприклад, у власних публікаціях на дану тему [1 - 3].

Як відзначають фахівці, *інформаційна компетентність не зводиться до наявних знань, умінь, навичок, а передбачає здатність застосовувати їх при вирішенні завдань із використанням сучасних інформаційних технологій.*

Сучасні інформаційно-комп'ютерні технології знайшли своє застосування у всіх видах професійної діяльності фахових психологів: психологічна профілактика, діагностика, корекція, реабілітація, прогностика й ін. Деякі з необхідних і доцільних способів їхнього застосування у повсякденній практиці фахових психологів буде розглянуто у даному викладі.

Зокрема, як свідчить наявний досвід їхнього застосування, переважно виникає необхідність їхнього застосування в наступних випадках, для вирішення завдань повсякденної практичної діяльності.

1. Використання інформаційних психодіагностичних технологій. Передбачає застосування комп'ютерних програм призначених для забезпечення діяльності психологічних служб. Створює найширші можливості, проте потребує певної кваліфікації, підготовки і відповідних навичок. На даний час можна лише констатувати, що в розпорядженні практикуючих психологів є недостатньо необхідних програм, і дана обставина ускладнює процес впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у підготовку фахових психологів.

2. Застосування розвиваючого комунікативного середовища. Психологічна допомога передбачає розвиток функцій, які дозволяють людині адекватно адаптуватися до вимог оточення – як фізичного так і соціального – тому в повсякденній практичній діяльності доцільно використовувати освоєння особами, що отримують допомогу, різних видів діяльності під час яких відбувається розвиток. Відповідно, майбутні психологи повинні опанувати можливості застосування інформаційних технологій для освоєння основних видів діяльності.

3. Розвиваюче ігрове середовище. Гра доволі широко й успішно використовується як для терапії – «ігротерапія» – так і для реабілітації, оскільки нерідко вони вирішують одні й ті ж завдання, для цього використовуються різноманітні розвиваючі ігри, комп'ютерні зокрема. Вони дають можливість розвивати пізнавальні здібності, мислення, увагу, пам'ять, уяву, як дітей так і дорослих, допомагають оволодіти вмінням аналізувати, порівнювати, узагальнювати, проявляти кмітливість і винахідливість. Розвиваючі ігри дозволяють освоювати в ігровій формі різні компоненти процесу діяльності, чим сприяють розвитку різноманітних психічних функцій, операцій та особистісних якостей. Ігор є дуже велика кількість, вони найрізноманітніші, ставлять різні вимоги до учасників і надають різні можливості; проте для розвитку і психологічної реабілітації можна використовувати найпростіші та найпопулярніші; яких є досить велика кількість.

4. Ігрове конструювання – реалізується з застосуванням анімаційних технологій, які дозволяють оживляти власноручно створені образи. Воно дає змогу в ігровій формі освоювати прийоми конструювання, що формує певні навички і сприяє розвитку творчого потенціалу особистості. Такі ігри є не тільки різної тематики, але й різної складності – як для людей різних уподобань, так і різного віку чи рівня розвитку.

5. Інтерактивні комп'ютерні ігри – здійснюють взаємодію гравця з віртуальним світом; чимало з них базуються на ототожненні гравця з персонажем гри (рольові ігри). При цьому часто застосовується *віртуальна ігрова реальність* – що надає можливість переживання переміщення у різні

середовища та здійснювати будь-які перевтілення, створення фантастичних ефектів, що використовується для розвитку, а також лікування і корекції певних психічних розладів.

6. *Розвиваюче навчальне середовище.* Навчання не використовують для терапії, проте нерідко воно є дієвим засобом реабілітації, оскільки у процесі навчання відбувається розвиток різних психічних процесів, функцій і якостей особистості. Крім цього, воно надає знання про те, як необхідно поводитися за певних умов, що робити в певних ситуаціях, як виконувати певні види діяльності. Відповідно, освіту та навчання – за допомогою комп'ютерів зокрема – можна розглядати як дієвий засіб соціальної та психологічної реабілітації.

7. *Програми-симулятори і тренажери* – призначені для розвитку професійних навичок (психологічних і моторних) при управлінні технічними об'єктами і людино-машинними системами. Забезпечують загальний, особистісний і професійний розвиток. Різноманітні тренажери широко застосовуються при підготовці: водіїв, машиністів ескаваторів, підйомних кранів, дизель- та електро-потягів, пілотів літаків, персоналу океанічних лайнерів і криголамів, атомних підводних човнів і космічних літальних апаратів тощо.

8. *Трудова діяльність* – використовується в процесі психологічної реабілітації як «трудотерапія». Дедалі більше видів професійної діяльності здійснюється сьогодні з застосуванням комп'ютерів і різноманітних інформаційних технологій. Комп'ютери надають нові, небачені раніше можливості для звичних видів діяльності (наприклад: машинопис, поліграфічна верстка, фотографія та ін.), але й створюють нові.

9. *Спортивна діяльність* – також нерідко використовується для різних видів реабілітації. Не лише з допомогою спеціальних програм, але й за допомогою мережі Інтернет можна змагатися з суперником чи навіть брати участь у змаганнях із різних видів спорту: шашок, шахів, нардів, спортивного бриджу, пейнтболу, страйкболу, авторалі й інших гонок, спортивного орієнтування, а також із суто комп'ютерних видів спорту, як спортивне програмування тощо.

10. *Творча діяльність* – застосовується для вказаних цілей як «інсайттерапія», розвиває творчі здібності особистості. Для цього можна використовувати графічні та музичні редактори, спеціалізовані музичні комп'ютери тощо. Можна не тільки написати і відтворити мелодію, але й складний музичний твір на багато партій, за рахунок автоматизації нетворчих дій та процесів, що вимагають значних затрат часу. Конструювати можна не лише мелодії, а практично будь-що, що можна створювати: будівлі, комплекси споруд, різні об'єкти, технічні пристрої, електронні схеми, хімічні сполуки, зовнішність, підприємства, літаки, машини та ін., змінювати їхні характеристики і при цьому досліджувати зміни в їхній роботі тощо.

11. Комп'ютеризовані психотерапевтичні методики. Формування емоційних станів – одне із завдань психотерапії – може успішно вирішуватися за допомогою відповідних спеціалізованих інформаційних технологій. Для ілюстрації таких можливостей доречно розглянути наступний приклад. За кордоном створено віртуальне середовище, яке сприяє формуванню у людини певних емоційних станів, або настроїв: смутку, щастя, тривоги або релаксації. На сьогодні вже здійснюється використання таких технологій у практичних цілях.

12. Програми для професійної діагностики в різних галузях, комп'ютеризовані діагностичні комплекси і системи. Причому це не тільки діагностика зору, слуху, але й характеристик уваги, показників інтелектуального розвитку та його складових, діагностика показників сприймання, професійно важливих якостей, а в результаті і професійної придатності до певної професії тощо. *Корекційні і формуючі програми* для розвитку різних психічних процесів, станів, властивостей, а також функцій різних систем та їхніх комплексів. Дають змогу здійснювати низку функцій, як от: корекція вад мовлення, корекція вад зору (як косоокість), корекція відчуттів чи показників уваги, тренування уважності, а ще розвиток різних професійно важливих показників.

13. Автоматизація процесу наукових досліджень. Проведення експериментальних досліджень можливе з заданням тестуючих стимулів за допомогою відповідних комп'ютерних програм; причому для дослідників це також створює низку переваг. Стосовно проблем психологічної допомоги та реабілітації, можна досліджувати особливості сприймання і пізнання осіб з різними розладами та захворюваннями, що необхідно для внесення коректив у процес їхнього навчання та реабілітації, складання індивідуального плану роботи тощо.

14. Моделювання процесу психологічної реабілітації та ін. Як тіло людини, так і різні системи організму, процеси, що у них відбуваються, в мозку зокрема, можна моделювати, відповідно, це дозволяє досліджувати вплив різних коригуючих впливів. Завдяки цьому результат тривалого процесу можна передбачити, таким чином можна підбирати найоптимальніші впливи і програми дій, для вдосконалення цього процесу.

15. Моделювання управлінських впливів. Психологічна служба – складна система, функціонування якої теж можна моделювати і досліджувати для пошуку шляхів оптимізації управлінських впливів, пошуку слабких місць та їх підсилення тощо. Відповідно, пошук оптимальних рішень можна здійснювати не шляхом проб і помилок, що надто затратно, а на науковій основі.

В результаті вивчення даного питання розроблено навчальний курс «Інформаційні технології в психології», призначений для студентів, який успішно пройшов апробацію, проте зараз не вивчається студентами вітчизняних ЗВО. При тому, що вимоги сьогодення вже зараз змушують значно розширити перелік необхідних для вивчення в його межах тем.

Висновок. Сучасні інформаційно-комп'ютерні технології надають широкі можливості у різних сферах людської діяльності, які можуть бути використані в процесі підготовки майбутніх фахових психологів; їх застосування надає нові можливості для працівників психологічних служб, у різних закладах, надає змогу реалізувати недоступні раніше можливості, що розширює спектр послуг, які надаються і покращує рівень задоволення потреб клієнтів; застосування сучасних комп'ютерних технологій надає можливість практичним психологам піднятися на новий, вищий рівень професійної майстерності, практично у всіх видах діяльності.

Список використаних джерел:

1. Вінтюк Ю. В. Впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у процес підготовки майбутніх фахових психологів. *Молодий вчений*. 2017. № 12 (52). Ч. III. С. 358–362.
2. Вінтюк Ю. В. Розробка навчального курсу «Інформаційні технології у психології» для підготовки фахових психологів. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. 2020. № 4. С. 47–56.
3. Вінтюк Ю. В. Результати апробації спеціалізованого навчального курсу «Інформаційні технології в психології» для студентів-психологів. *Herald Pedagogiki. Nauka i praktyka*. # 70. (09/2021). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2021. S. 9–15.

**ВОРОБЕЙ Олександра,
ГУСЄВА Оксана**

Володимирський педагогічний фаховий
коледж імені Агатангела Кримського
Волинської обласної ради

**ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ
ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ**

У сучасному світі цифровізація проникає у всі сфери буття, зокрема, в освіту. Запровадження цифрових технологій у процес навчання відкриває нові можливості для навчання та виховання, але водночас ставить перед педагогами більш складні завдання. Одним з таких аспектів є формування національної ідентичності школярів засобами образотворчого мистецтва в умовах цифрової трансформації освіти.

Цифрова трансформація в освітній та науковій галузях – це масштабна праця з розбудови екосистеми цифрових інструментів для освіти й науки. Йдеться про створення безпечного електронного навчального простору, забезпечення цифрової інфраструктури закладів освіти й науки, покращення